

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مشروح مذاکرات شورای نگهبان

سال ۱۳۹۳

بخش اول

(فروردین تا شهریور)

پژوهشگاه شورای نگهبان

سرشناسه: جمعی از پژوهشگران
عنوان و نام پدیدآور: مشروح مذاکرات شورای نگهبان، سال ۱۳۹۳، بخش اول (فروردین تا شهریور) /
تحقیق و تنقیح جمعی از پژوهشگران.
مشخصات ناشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۳۹۵.
ISBN : 978-600-8378-22-8
۸۴۳ ص.؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: نمایه.
موضوع: شورای نگهبان -- صورت مذاکرات
Shoraye negahban -- Publication of proceeding
موضوع: رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۵۹ش/۲۵۱۲ KMH
رده بندی دیویی: ۳۴۹/۵۵۰۵

مشروح مذاکرات شورای نگهبان

سال ۱۳۹۳

بخش اول (فروردین تا شهریور)

تحقیق و تنقیح: جمعی از پژوهشگران به ترتیب حروف الفبا:

عمار امیری آرانی، حسین امینی پزوه، محمدحسن باقری، علی تقی نژاد، محمدبرزگر خسروی، عباس حسنخانی، سید احمد
حسینی پور اردکانی، حمیدرضا صادقیان، حسین فاتحی زاده کلخوران، کاظم کوهی اصفهانی، محمد مهاجری، محمد میثم نداف پور
پیاده سازی و تنظیم: محسن بیات، سید حامد چاوشی، علیرضا صحت قول نیکی، یاسر مجاهد، رضا نادى زاده و سعید همت یار

ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

چاپ اول: بهار ۱۳۹۷ - تیراژ: ۵۰۰ جلد - قیمت: ۹۹۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۷۸-۲۲-۸

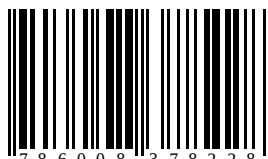
تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی، کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲

فکس: ۰۲۱- ۸۸۳۲۵۰۸۰

تلفن: ۰۲۱- ۸۸۳۲۵۰۴۵

www.shora-rc.ir

nashr@shora-rc.ir

9 786008 378228

فهرست مطالب

۱	 مقدمه
۵	 مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۱/۲۰
	بررسی قانون راجع به حفظ آثار ملی مصوب ۱۳۰۹/۸/۱۲ (بر اساس اصل چهارم قانون اساسی).....
۵	 بررسی نامه‌ی آقای محمد رشیدزاده، مدعی عدم رعایت نظر شرعی شورای نگهبان از سوی برخی شهرداری‌ها، نسبت به ماده (۱۰۱) اصلاحی قانون شهرداری در خصوص اراضی موقوفه.....
۶	
۱۵	 مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۱/۲۷
۱۵	 نطق پیش از دستور
	طرح استفساریه تبصره (۳) ماده (۹) قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی.....
۱۵	 طرح اصلاح موادی از قانونی بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران (اعاده شده از شورای نگهبان).....
۲۰	 لایحه موافقتنامه همکاری‌های امنیتی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلامی پاکستان.....
۲۹	 لایحه تعیین حریم حفاظتی - امنیتی اماکن و تأسیسات کشور.....
۳۸	
۷۲	 مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۲/۳
۷۲	 نطق پیش از دستور
۷۲	 طرح استفساریه تبصره ماده (۷۶) قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی.....
۷۴	 لایحه تجارت (اعاده شده از شورای نگهبان).....
۱۳۱	 مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۲/۱۰
۱۳۱	 نطق پیش از دستور
۱۳۱	 اساسنامه شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) (اعاده شده از شورای نگهبان).....
۱۳۳	 لایحه تجارت (اعاده شده از شورای نگهبان).....
	بررسی قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم (بر اساس اصل چهارم قانون اساسی).....
۱۵۵	
۱۵۹	 مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۲/۱۷
	بررسی قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم (بر اساس اصل چهارم قانون اساسی).....
۱۵۹	
۱۶۱	 مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۲/۳۱
	طرح اصلاح موادی از قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران (اعاده شده از شورای نگهبان).....
۱۶۱	

- ۱۶۲ لایحه تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور
- ۱۶۲ طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور
- طرح اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴)
- ۲۱۱ قانون اساسی
- ۲۲۲ **مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۳/۷**
- بررسی قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم (بر اساس اصل
- ۲۲۲ چهارم قانون اساسی)
- طرح اجازه به وزارت صنعت، معدن و تجارت برای انعقاد قرارداد کار معین با بازرسان
- ۲۲۲ شاغل در حوزه نظارت بر بازار
- ۲۲۷ **مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۳/۲۰**
- ۲۲۷ نطق پیش از دستور
- ۲۲۷ طرح بیمه بیکاری و حمایت از بیکاران متقاضی کار (اعاده شده از شورای نگهبان)
- لایحه موافقتنامه ایجاد و راه اندازی بانک اطلاعاتی سازمان همکاری‌های اقتصادی (اگو)
- ۲۳۷ در خصوص قاچاق و تخلفات گمرکی
- ۲۳۸ لایحه تجارت (اعاده شده از شورای نگهبان)
- ۲۳۹ طرح آیین دادرسی جرائم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی
- ۳۰۴ **مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۳/۲۱**
- ۳۰۴ نطق پیش از دستور
- ۳۰۴ طرح آیین دادرسی جرائم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی
- ۳۷۷ **مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۳/۲۸**
- ۳۷۷ نطق پیش از دستور
- ۳۷۷ طرح آیین دادرسی جرائم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی
- ۴۲۸ طرح استفساریه بند (ج) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور
- لایحه تعیین حریم حفاظتی- امنیتی اماکن و تأسیسات کشور (اعاده شده از شورای نگهبان)
- ۴۳۴ لایحه پروتکل اصلاحی موافقتنامه کشتیرانی تجاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و
- ۴۴۰ دولت جمهوری کوبا
- لایحه تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی
- ۴۴۰ استاندارد های آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان (STCW)
- لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تحدید مسئولیت برای دعاوی دریایی
- ۴۴۱ لایحه اصلاحات قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به تشریفات (پروتکل)
- ۱۹۷۸ مربوط به کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از آلودگی دریا ناشی از کشتی‌ها
- ۴۴۳ ۱۹۷۳ (مارچ ۱۹۷۳/۷۸) - مصوب ۱۳۸۰ - و اصلاحات بعدی آن

لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عراق به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و تبادل اطلاعات در مورد مالیات‌های بر درآمد و سرمایه.....	۴۴۴
لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه‌گران و اتکایی‌گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی و تصویب اساسنامه آن.....	۴۴۴
لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در کارگروه بین‌المللی پزشکی نظامی (ICMM).....	۴۴۶
لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری بروندي.....	۴۴۷
لایحه موافقتنامه همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری خلق چین در زمینه مبارزه با جرائم فراملی.....	۴۴۸
لایحه تعیین تعرفه‌های خدمات مرکز توسعه تجارت الکترونیکی.....	۴۴۹
مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۴/۴.....	۴۵۱
نطق پیش از دستور.....	۴۵۱
طرح آیین دادرسی جرائم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی.....	۴۵۱
لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تحدید مسئولیت برای دعاوی دریایی.....	۴۷۵
لایحه تعیین تعرفه‌های خدمات مرکز توسعه تجارت الکترونیکی.....	۴۸۴
لایحه موافقتنامه مربوط به همکاری در زمینه امنیت در دریای خزر.....	۴۹۰
طرح اجازه به وزارت صنعت، معدن و تجارت برای انعقاد قرارداد کار معین با بازرسان شاغل در حوزه نظارت بر بازار (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....	۴۹۲
لایحه تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران.....	۴۹۶
اصلاحیه اساسنامه سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی (شرکت مادر تخصصی).....	۵۰۱
اصلاح اساسنامه سازمان خصوصی‌سازی.....	۵۰۳
اصلاحیه اساسنامه شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت (سهامی خاص).....	۵۰۳
اساسنامه شرکت‌های عمران شهر جدید رامشمار، گلپه‌ار، سهند، عالیشهر، مهاجران (امیرکبیر)، هشتگرد، پرند، پردیس، اندیشه، بینالود، رامین، صدرا، علوی، فولادشهر، مجلسی، بهارستان و تیس.....	۵۰۹
مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۴/۱۱.....	۵۱۷
نطق پیش از دستور.....	۵۱۷
طرح بیمه بیکاری و حمایت از بیکاران متقاضی کار (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....	۵۱۷
طرح اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....	۵۳۲

- طرح تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری..... ۵۳۸
- طرح جامع حدنگار (کاداستر) کشور..... ۵۳۹
- مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۴/۱۸..... ۵۷۵**
- نطق پیش از دستور..... ۵۷۵
- طرح جامع حدنگار (کاداستر) کشور..... ۵۷۶
- اساسنامه شرکت تولید نیروی برق شهید مفتاح، شهید رجایی، شهید سلیمی، آذربایجان، اصفهان، بندرعباس، تهران، خراسان، رامین، زاهدان، شازند، شاهرود، فارس، لوشان و یزد..... ۵۷۷
- اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی مدیریت تولید، انتقال و توزیع نیروی برق ایران (توانیر)..... ۶۰۱
- اصلاح اساسنامه شرکت سهامی سازمان توسعه برق ایران (اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی)..... ۶۰۴
- اصلاح اساسنامه شرکت سهامی مادر تخصصی مدیریت ساخت و تهیه کالای آب و برق (ساتکاب) (اساسنامه شرکت مادر تخصصی توزیع نیروی برق)..... ۶۰۹
- اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم..... ۶۲۱
- اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار..... ۶۲۱
- اصلاحیه اساسنامه سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی (شرکت مادر تخصصی)..... ۶۲۲
- مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۴/۲۵..... ۶۲۴**
- نطق پیش از دستور..... ۶۲۴
- لایحه تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان (STCW) (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۶۲۴
- طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۹۰) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۶۲۷
- طرح بازنشسته کردن کسانی که در سن بازنشستگی بوده و هنوز حق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر پرداخت می‌نمایند..... ۶۳۴
- طرح استفساریه ماده (۱۳۳) قانون مالیات‌های مستقیم و اصلاحات بعدی آن..... ۶۴۱
- اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم و اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار..... ۶۴۷
- طرح بیمه بیکاری و حمایت از بیکاران متقاضی کار (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۶۶۶
- مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۵/۱..... ۶۶۹**
- نطق پیش از دستور..... ۶۶۹

لایحه تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهداری دریانوردان (STCW) (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....	۶۶۹
اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم و اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار.....	۶۷۴
لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه‌گران و اتکایی‌گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی و تصویب اساسنامه آن (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....	۶۸۱
مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۵/۱۵.....	
نطق پیش از دستور.....	۶۸۲
طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....	۶۸۲
لایحه نحوه اجرای محکومیت‌های مالی (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....	۶۹۶
طرح الحاق سه بند به مواد (۲) و (۴) قانون تشکیل شورای عالی اشتغال.....	۷۳۴
اصلاح اساسنامه شرکت ارتباطات زیرساخت.....	۷۳۸
اصلاح اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران.....	۷۴۰
مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۵/۲۹.....	
نطق پیش از دستور.....	۷۴۲
لایحه تعیین حریم حفاظتی - امنیتی اماکن و تأسیسات کشور (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....	۷۴۲
طرح افزایش نرخ باروری و پیشگیری از کاهش رشد جمعیت کشور.....	۷۴۵
طرح امکان‌سنجی انتقال مرکز سیاسی و اداری کشور و ساماندهی و تمرکززدایی از تهران.....	۷۶۱
بررسی قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم (بر اساس اصل چهارم قانون اساسی).....	۷۶۶
مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۶/۱۹.....	
طرح اصلاح ماده (۵) قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی.....	۷۷۴
لایحه تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....	۷۹۲
طرح الحاق سه بند به مواد (۲) و (۴) قانون تشکیل شورای عالی اشتغال (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....	۷۹۵
طرح جامع حدنگار (کاداستر) کشور (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....	۷۹۷
طرح آیین دادرسی جرائم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....	۸۰۵

مقدمه

شورای نگهبان بر اساس اصول قانون اساسی، از جایگاه والایی در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران برخوردار است. مطابق اصل (۹۴) قانون اساسی، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی به وسیله شورای نگهبان مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایر شناخته شدن با موازین شرع یا قانون اساسی برای تجدید نظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌ی سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس یا هیئت وزیران واگذار کند که در این صورت، این اساسنامه‌ها نیز باید به لحاظ عدم مغایرت با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این، به موجب اصل (۴) قانون اساسی، «کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است.» تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی، بر عهده نهاد شورای نگهبان قرار گرفته است. در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌ی سازمان‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت و استفساریه‌های مربوط به اصول قانون اساسی و نیز استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی که مدعی مغایرت مقرره‌ای با موازین شرع‌اند، در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار می‌گیرد و سرانجام در قالب نظر شورای نگهبان به مراجع مربوطه اعلام می‌شود. بدین‌سان، مجموعه‌ی نظراتِ اِبرازی از سوی شورای نگهبان و نیز مشروح مذاکرات اعضای شورا در خصوص این نظرات که در خلال جلسات بررسی در شورای نگهبان بیان می‌شود، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ چه آنکه این مجموعه مباحث و مذاکرات، علاوه بر آنکه بخشی از اسناد حقوقی نظام جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود، می‌تواند به عنوان منبعی علمی، پشتیبانی نظری غنی و قابل اتکایی برای

نظام حقوقی کشور قلمداد شود و مورد استفاده‌ی عموم علاقه‌مندان، به‌ویژه مجامع علمی- پژوهشی و پژوهشگران و صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی واقع گردد.

مقام معظم رهبری نیز در دیدارهایی که در سال‌های اخیر با اعضای محترم شورای نگهبان داشته‌اند، بارها بر اهمیت نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان و ضرورت انتشار آنها پای فشرده‌اند. ایشان از جمله در دیداری که در تاریخ ۱۳۹۲/۸/۸ با اعضای شورای نگهبان داشتند، به طور خاص در بیان اهمیت توجه به مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان فرمودند: «یکی از چیزهایی که شاید بنده قبلاً هم عرض کرده‌ام، انتشار مذاکرات شورا است. این خیلی چیز خوبی است. ... فرض بفرمایید در قانون مجازات، ماده‌ی چندم این قانون، ممکن است دو نظر مخالف یا سه نظر مخالف وجود داشته باشد؛ خیلی خوب است که در انتشار مذاکرات، این نظرات مخالف ذکر بشود. ... این می‌شود یک مستندی؛ این یک سابقه‌ای است. این سوابق، مهم است. اینکه مثلاً شورای نگهبان بتواند در سال هزار و چهارصد و فلان بگوید که این حکم و این مبنا مثلاً در پنجاه سال پیش در شورای نگهبان بحث شد و این حرف‌ها گفته شد و این نظر از بحث‌ها درآمد، خود این یک مستند و یک پشتوانه‌ی تقویت علمی است برای آرای شورا. بنابراین انتشار مذاکرات هم به نظر من خیلی خوب است.»

بر همین اساس، با تشکیل «مرکز تحقیقات شورای نگهبان» - که در حال حاضر در قالب «پژوهشکده شورای نگهبان» فعالیت می‌کند- انجام فعالیت‌های علمی پیرامون نظرات شورای نگهبان به عنوان یکی از مأموریت‌های این مجموعه، در چند قالب مختلف در دستور کار قرار گرفت. تدوین مجموعه نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی، تدوین مجموعه نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان راجع به اصول قانون اساسی، تدوین مجموعه نظرات فقهی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات دیوان عدالت اداری، تدوین نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی، استخراج مبانی نظرات و دلایل آرای شورای نگهبان، راه‌اندازی سامانه‌ی اینترنتی جامع نظرات شورای نگهبان و بارگذاری

نکات زیر برای استفاده‌ی مطلوب خوانندگان از این مجموعه، مفید و راهگشا است:

۱. ترتیب مباحث مطرح در مذاکرات اعضای شورای نگهبان در این کتاب، بر اساس ترتیب موضوعات بررسی شده در هر جلسه‌ی شورای نگهبان، از نخستین جلسه‌ی برگزار شده در فروردین سال ۱۳۹۳ تا پایان شهریور این سال است.

۲. همان‌طور که گفته شد، در این مجموعه سعی شده است ویرایش فنی و ادبی متون مشروح مذاکرات با کمترین دخل و تصرف در گفته‌های اعضای شورای نگهبان انجام شود. با وجود این، در مواردی که به ضرورت ویرایشی، واژه یا عبارتی به مذاکرات اعضا اضافه شده است، برای حفظ اصالت متن، بخش افزوده‌شده درون قلاب [] قرار گرفته است. بدیهی است این عبارات، برداشتی است که کارشناسان پژوهشکده از فحوای مباحث مطرح در مذاکرات اعضا استنباط کرده‌اند و به جهت اقتضائات ویرایشی، انسجام‌بخشی به مطالب مذکور در مذاکرات یا رفع ابهام از گفته‌های شفاهی اعضا به متن اضافه شده‌اند.

۳. مستندسازی‌های انجام‌شده در متن که عمدتاً به صورت پانویس در مشروح مذاکرات آمده، به شرح زیر است:

- ذکر مستند آیات، روایات یا نظرات فقهی و فتوایی اشاره‌شده در مذاکرات اعضا

- ذکر مستند و کامل نظرات شورای نگهبان که در مذاکرات اعضای شورا به آنها اشاره شده است؛ اعم از نظریه‌های تفسیری یا مشورتی شورای نگهبان پیرامون اصول قانون اساسی یا سوابق نظرات شورا در خصوص مصوبات پیشین.

- ذکر معنای لغوی یا اصطلاحی واژگان یا عبارت‌های به‌کارگیری‌شده در مذاکرات، در مواردی که نیازمند توضیح است.

- ذکر شناسنامه‌ی مختصر و گویا برای هر یک از موضوعاتی

کلیه‌ی نظرات شورای نگهبان بر روی پورتال پژوهشکده^۱ و در نهایت، پیاده‌سازی، تنظیم و تدوین مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان، از جمله طرح‌هایی بود که برای عینیت بخشیدن به این مهم طراحی شد.

با وجود این، از سال ۱۳۹۳، کار آماده‌سازی متن مذاکرات اعضای شورای نگهبان در جلسات شورا برای انتشار عمومی، با عنایت به تأکیدهای رهبر معظم انقلاب اسلامی، به‌عنوان یکی از اولویت‌های کاری پژوهشکده شورای نگهبان بازتعریف شد. این مهم، در چند مرحله به شرح زیر، بر اساس شیوه‌نامه‌ای مدوّن انجام می‌پذیرد: ابتدا فایل‌های صوتی ضبط‌شده از جلسات شورای نگهبان، پیاده‌سازی شده و به صورت متن مکتوب درمی‌آید. سپس این متون در اختیار کارشناسان پژوهشکده قرار می‌گیرد تا از لحاظ فنی و ادبی ویرایش شده و در صورت لزوم، اظهارات اعضای شورا مستندسازی شود. سپس متون ویرایش و مستندسازی‌شده از لحاظ صحت، اتقان و انطباق با محتوای متون اولیه مورد بازبینی قرار می‌گیرد. در نهایت، متون بازبینی‌شده بار دیگر از جهات مذکور توسط ناظران علمی پروژه، به طور دقیق، از جهت شکلی و محتوایی بررسی می‌شود و پس از تأیید نهایی، برای انتشار در اختیار معاونت پژوهشی قرار می‌گیرد. پیش‌بینی مراحل چندگانه‌ی فوق برای آماده‌سازی متون مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان از آن جهت است که ویرایش فنی و ادبی این متون - که لازمه‌ی تبدیل ساختار گفتاری مذاکرات اعضا به نوشتاری قابل فهم برای خوانندگان است - احیاناً به اصالت متون خدشه‌ای وارد نیاورده و متون آماده‌شده برای انتشار، با کمترین دخل و تصرف ممکن به متنی روان، سلیس و قابل فهم تبدیل شود. اعتقاد دست‌اندرکاران طرح بر آن بوده که مشروح مذاکرات شورا، نوعی سند محسوب می‌شود که در ویرایش و انتشار آن باید امانت‌داری را به طور کامل رعایت کرد.

مجموعه‌ی حاضر، بخشی دیگر از ثمره‌ی این فعالیت علمی است که مجموعه‌ی کامل مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان در نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۳، به جز مذاکرات مربوط به بررسی اطلاعات دیوان عدالت اداری و مذاکرات مربوط به مباحث انتخاباتی را در برمی‌گیرد.^۲

۱. نشانی اینترنتی سامانه جامع نظرات شورای نگهبان:

<http://nazarat.shora-rc.ir>

۲. گفتنی است نخستین کتاب از مجموعه کتاب‌های مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان که به مذاکرات نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۲ مربوط می‌شد، در سال ۱۳۹۵ به چاپ رسید. همچنین در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ نیز دو

→ کتاب تحت عنوان «مشروح مذاکرات شورای نگهبان (دوره اول- سال ۱۳۵۹)» و «مشروح مذاکرات شورای نگهبان (دوره اول- سال ۱۳۶۰)» از سوی مرکز تحقیقات شورای نگهبان به چاپ رسیده است که به جهت ضبط نشدن برخی جلسات شورای نگهبان در ابتدای پیروزی انقلاب یا فقدان نوارهای ضبط‌شده در حال حاضر، صرفاً مشتمل بر برخی از مذاکرات اعضای شورا در جلسات برگزار شده در سال‌های مذکور است. آماده‌سازی سایر مجلدات این مجموعه نیز در حال انجام است که ان‌شاءالله به محض تکمیل، در اختیار علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت.

کوهی اصفهانی بوده است که از زحمات این عزیزان قدردانی می‌شود. همچنین ضبط صوتی جلسات شورا و تبدیل فایل‌های صوتی به نوشتار بر عهده‌ی کارشناسان اداره‌ی تدوین شورای نگهبان آقایان رضا نادى‌زاده، سعید همّت‌یار، علیرضا صحت‌قول نیکی، سید حامد چاوشی و محسن بیات بوده است که از زحمات کلیه‌ی این عزیزان، به‌ویژه مدیر این مجموعه جناب آقای یاسر مجاهد تقدیر و تشکر می‌شود.

پژوهشکده شورای نگهبان امیدوار است با تولید و عرضه‌ی این مجموعه، علاوه بر حرکت در جهت تحقق بخشی از منویات مقام معظم رهبری، خواسته‌ی جامعه‌ی علمی کشور و همچنین مراکز سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کشور را پاسخ گفته باشد. مسلماً انتشار و عرضه‌ی چنین آثاری می‌تواند ثمره‌ی بیش از سی سال مجاهدت و تلاش شورای نگهبان در پاسداری از شرع و قانون اساسی را در اختیار کلیه‌ی علاقمندان، به‌ویژه محافل علمی و پژوهشی، اعم از دانشگاهی و حوزوی قرار دهد و به غنی‌تر شدن هر چه بیشتر مباحث فقهی و حقوقی در کشور کمک کند؛ ضمن آنکه آگاهی‌بخش ناظران بیرونی از میزان دقت‌ورزی و موشکافی علمی اعضای محترم شورا در هنگام بررسی مسائل مختلف حقوقی و فقهی باشد و روند قانون‌گذاری و نظارت بر آن در نظام جمهوری اسلامی ایران را در معرض دید همگان قرار دهد.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

پژوهشکده شورای نگهبان

بهار ۱۳۹۷

که در دستور جلسه‌ی بررسی شورا قرار گرفته است. این شناسنامه که در ابتدای بررسی هر موضوع به صورت پانویس آمده است، مشتمل بر سیر روند شکل‌گیری آن موضوع در مراجع مربوطه از ابتدا تا طرح آن در جلسه‌ی شورا، مراحل مختلف بررسی آن در جلسات شورا و نیز سرانجام آن پس از بررسی در شورای نگهبان است. این اطلاعات، علاوه بر آنکه می‌تواند آگاهی‌بخش خوانندگان در خصوص سوابق موضوع مطروحه باشد، راهنمای خوانندگان برای مراجعه به دیگر جلساتی است که این موضوع در دستور بررسی شورای نگهبان قرار داشته است.

- ذکر کامل نظر شورای نگهبان نسبت به هر موضوع، که در نامه‌ی رسمی شورای نگهبان به مرجع مربوطه منعکس شده است، در پایان بررسی هر موضوع. همچنین در پایان بررسی هر ماده از مصوبه یا هر جزء از یک موضوع نیز، آن بند از نظر شورای نگهبان که در خصوص آن ماده یا جزء اظهار شده، ذکر شده است؛ البته در صورتی که شورا نسبت به آن ماده یا جزء اظهار نظر کرده باشد.

- ذکر مواد قانون یا مقرراتی که در مذاکرات اعضای شورا به آنها اشاره شده است. همچنین ذکر متن نظرات مجمع مشورتی فقهی و مجمع مشورتی حقوقی شورای نگهبان که در متن مشروح مذاکرات به آنها استناد شده، ولی عیناً در جلسه خوانده نشده و در متن نیامده است.

- ذکر منابع و مآخذ مربوط به یک مطلب به صورت کامل، جهت دسترسی آسان خوانندگان به مستندات مطالب، اعم از کتاب‌ها، مقالات و دیگر منابع مکتوب و یا نشانی اینترنتی آن در فضای مجازی.

این کتاب محصول تلاش علمی جمعی از پژوهشگران این پژوهشکده است که در سه مرحله‌ی پیش‌گفته (ویرایش و مستندسازی، بازبینی و نظارت علمی) به سرانجام رسیده است. «ویرایش و مستندسازی متون» در این مجموعه، به ترتیب میزان همکاری بر عهده‌ی آقایان عمار امیری آرانی، علی تقی‌نژاد، محمدمیثم نداف‌پور، محمدحسن باقری، عباس حسنخانی، حمیدرضا صادقیان، محمد مهاجری و حسین امینی پزوه بوده است. «بازبینی متون» بر عهده‌ی آقایان سید احمد حسینی‌پور اردکانی، محمد برزگر خسروی و حسین فاتحی‌زاده کلخوران بوده، و «نظارت علمی» بر مجموعه نیز بر عهده‌ی آقای کاظم

مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۳/۱/۲۰

مشمتمل بر موضوعات زیر:

- (۱) بررسی قانون راجع به حفظ آثار ملی مصوب ۱۳۰۹/۸/۱۲ (بر اساس اصل چهارم قانون اساسی)
- (۲) بررسی نامه‌ی آقای محمد رشیدزاده، مدعی عدم رعایت نظر شرعی شورای نگهبان از سوی برخی شهرداری‌ها، نسبت به ماده (۱۰۱) اصلاحی قانون شهرداری در خصوص اراضی موقوفه

تلاوت آیاتی چند از کلام‌الله مجید

بررسی قانون راجع به حفظ آثار ملی

مصوب ۱۳۰۹/۸/۱۲

(بر اساس اصل چهارم قانون اساسی)

منشی جلسه - «بررسی قانون حفظ آثار ملی مصوب سال ۱۳۰۹/۸/۱۲ (طبق اصل چهارم قانون اساسی)»^۱

آقای علیزاده - قرار شد این دستور بماند تا ما بعداً با آقایان [مسئول در سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری] صحبت کنیم.

آقای مؤمن - خب با این آقا [=رئیس سازمان میراث فرهنگی] صحبت کردید؟ نتیجه‌اش چه شد؟ تصمیم گرفتید که چه کنید؟ آقای علیزاده - قرار شد که یک جلسه‌ای با حضور آقای دکتر رهپیک و رئیس سازمان میراث فرهنگی گذاشته بشود تا در خصوص این قانون با ایشان صحبت بکنیم و مراتب را به آنها بگوییم تا این قانون اصلاح شود.

۱. قانون راجع به حفظ آثار ملی، در تاریخ ۱۳۰۹/۸/۱۲ به تصویب مجلس شورای ملی رسید. این قانون، با اصلاحات مختصری که تا کنون در چند مرحله بر روی آن انجام شده است، همچنان مُجرا می‌باشد. فقهای شورای نگهبان بر اساس اختیار حاصل از اصل (۴) قانون اساسی، جهت نظارت شرعی بر این قانون، بررسی آن را در دستور جلسات متعدد خود قرار دادند. این قانون، در جلسات مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۲، ۱۳۹۲/۱۲/۲۱ و ۱۳۹۳/۱/۲۰ شورا مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. در نهایت، فقهای شورای نگهبان با اعلام مغایرت برخی از مواد این قانون با موازین شرع، مقرر کردند ضمن برگزاری جلسه‌ی توجیهی با مسئولان سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، اصلاح این قانون از طُرُق قانونی پیگیری شود.

آقای مؤمن - پس این را بنویسید.

آقای جنتی - مسئول میراث فرهنگی به تازگی عوض شده است. آقای سلطانی‌فر^۲ که تازه آمده است، علی‌القاعده نمی‌تواند جواب سؤالات ما را بدهد؛ چون تازه‌وارد است. در عین حال، من سفارش کردم که بروند خود ایشان، معاونین ایشان و آنهایی که واردند را دعوت کنند و موضوع را به آنها منتقل کنند. چون بالاخره برخی از مواد این قانون، از نظر شورای نگهبان خلاف شرع است. منتها اگر ما بخواهیم این مغایرت‌ها را اعلام [عمومی] بکنیم، ممکن است مشکلاتی [در امور جاری و اجرایی کشور] ایجاد شود. برای همین می‌خواهیم [با مسئولان این سازمان صحبت کنیم و] یک راه حلی پیدا بکنیم. ما هم از آنها یک سری اطلاعات بگیریم تا بعد ببینیم که راه حل رفع اشکالات این قانون چیست. آقا [=مقام معظم رهبری] هم می‌گفتند می‌شود برای رفع این اشکالات راه حلی عملی پیدا کرد؛ از قبیل اینکه مثلاً سازمان میراث فرهنگی این املاک یا اشیای ملی را از مالکان آنها بخرد. ایشان این را به عنوان یک راه حل بیان کردند.

آقای علیزاده - بله.

آقای جنتی - به هر حال، باید این موضوع را دنبال کنند.

آقای مؤمن - الان هر چه که تصمیم گرفته می‌شود، نوشته بشود تا دوباره این موضوع در دستور جلسه‌ی شورای نگهبان آورده نشود.

منشی جلسه - تصمیمی که گرفته شد، این بود: «قانون راجع به حفظ آثار ملی در جلسه ۱۳۹۲/۱۲/۲۱ فقهای معظم مطرح و مقرر گردید ابتدا طی جلسه‌ای با معاونت رئیس جمهور و رئیس سازمان میراث فرهنگی حسب فرمایش مقام معظم رهبری مبنی بر هماهنگی با دستگاه‌های اجرایی، مراتب اعلام گردد.»

آقای مؤمن - پس همین است دیگر.

منشی جلسه - ما منتظر برگزاری آن جلسه‌ی مشترک بودیم که به ایام عید برخورد کرد.

آقای مؤمن - پس چرا این موضوع را دوباره در دستور قرار داده‌اند؟

۲. مسعود سلطانی‌فر، رئیس وقت سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.

موازين شرع تشخيص داده شد.»

آقای مؤمن - پس چرا آن را دوباره در دستور گذاشته‌اند؟!

آقای یزدی - بله، این موضوع را در دستور دوم جلسه‌ی امروز گذاشته‌اند.

آقای عزیزاده - ظاهراً این مسئله، یک چیز جدیدی است که آقای رشیدزاده نوشته است. ایشان گفته است:

«سلام علیکم

ضمن عرض احترام حضور فقهاء معظم و حقوقدانان مکرم شورای نگهبان و آرزوی توفیق حضرات؛ همان‌گونه که استحضار دارید، قانون اصلاح ماده (۱۰۱) قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۸ تحت شرایط قانونی به شهرداری‌ها اجازه تملک (تا پنجاه درصد) اراضی مورد تقاضای تفکیک را داده است و به صراحت در تبصره (۴) این ماده آمده است که «کلیه اراضی حاصل از تبصره (۳) و معابر و شوارع عمومی و اراضی خدماتی که در اثر تفکیک و افراز و صدور سند مالکیت ایجاد می‌شود، متعلق به شهرداری است و شهرداری در قبال آن هیچ وجهی به صاحب ملک پرداخت نخواهد کرد.» که متعاقب تأیید شورای محترم نگهبان و ابلاغ این مصوبه، آن شورا طی نظریه شماره ۹۰/۹/۲-۹۰/۳۰/۴۴۵۹۹ تسری تبصره (۴) مذکور به موقوفات را خلاف شرع اعلام می‌نماید و با این وصف، روشن است که شهرداری می‌بایست در قبال تعلق آن اراضی، وجه آن را به موقوفه بپردازد تا متولّی شرعی و قانونی نسبت به خرید رقبه جایگزین اقدام نماید. اما شهرداری‌ها در عمل نسبت به این موضوع تمکین ندارند و ضمن قبول نظریه شورای محترم ادعا دارند که تکلیف به پرداخت عوض به شهرداری‌ها تکلیف نشده است و شهرداری برای پرداخت عوض اراضی موقوفه حاصل از تفکیک، نیاز به نص دارد که این نص نه در قانون و نه در نظریه شورای نگهبان وارد نشده است. علی‌هذا از محضر عالی تقاضا دارد در صورت صلاحدید نظر صریح شورا نسبت به آثار نظریه ۹۰/۳۰/۴۴۵۹۹-۹۰/۹/۲ را اعلام نمایند بدین صورت که شهرداری‌ها به موجب نص، مکلف به پرداخت بهای اراضی

→

قیمت روز زمین طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری دریافت نماید.

تبصره ۴- کلیه اراضی حاصل از تبصره (۳) و معابر و شوارع عمومی و اراضی خدماتی که در اثر تفکیک و افراز و صدور سند مالکیت ایجاد می‌شود، متعلق به شهرداری است و شهرداری در قبال آن هیچ وجهی به صاحب ملک پرداخت نخواهد کرد. در مواردی که امکان تأمین انواع سرانه شوارع و معابر از زمین مورد تفکیک و افراز میسر نباشد، شهرداری می‌تواند با تصویب شورای اسلامی شهر معادل قیمت آن را به نرخ کارشناسی دریافت نماید.»

بررسی نامه‌ی آقای محمد رشیدزاده، مدعی عدم رعایت نظر شرعی شورای نگهبان از سوی برخی شهرداری‌ها، نسبت به ماده (۱۰۱) اصلاحی قانون شهرداری در خصوص اراضی موقوفه

آقای یزدی - دستور بعدی، مربوط به «نامه‌ی آقای رشیدزاده»^۱

است که درباره‌ی موقوفات است. آقایان اعضای مجمع مشورتی فقهی قم هم جواب روشن و خوبی در مورد آن داده‌اند و گفته‌اند که نمی‌شود موقوفات را تملک کرد و از متولّی آن گرفت.^۲

آقای عزیزاده - در مورد پرونده‌ی آقای رشیدزاده که قبلاً آقایان فقها نظر داده‌اند!

آقای مؤمن - نه.

آقای عزیزاده - [فقه‌ای شورا در خصوص نظارت شرعی بر ماده (۱۰۱) اصلاحی قانون شهرداری مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۸، در نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۴۵۹۹ مورخ ۱۳۹۰/۹/۲] فرموده‌اند: «تسری تبصره (۴) ماده واحده اصلاح ماده (۱۰۱) قانون شهرداری مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۸ مجلس شورای اسلامی^۳ به موقوفات، خلاف

۱. نامه‌ی آقای محمد رشیدزاده، متولّی موقوفات حاج علی‌اصغر رشیدزاده، با ادعای عدم رعایت نظر شرعی شورای نگهبان از سوی برخی شهرداری‌ها، نسبت به ماده (۱۰۱) اصلاحی قانون شهرداری در خصوص اراضی موقوفه، در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۱/۲۰ شورای نگهبان بررسی شد. فقه‌ای شورای نگهبان پس از بحث و بررسی نسبت به مفاد این نامه، در نهایت، موضوع مطروحه در این نامه را خارج از صلاحیت‌های قانونی شورای نگهبان تشخیص دادند و در پاسخ به این نامه، ضمن تأکید بر لزوم رعایت مقررات شرعی وقف، حل موضوعات مورد مناقشه را مستلزم رجوع اشخاص ذی‌نفع و ذی‌سِمَت به مراجع صالح قضایی اعلام کردند. نظر مزبور طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۲۹۱ مورخ ۱۳۹۳/۲/۱ به آقای محمد رشیدزاده اعلام گردید.

۲. نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۹۲/ف/۷۱۰ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۰، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/gl7Iv

۳. ماده واحده قانون اصلاح ماده (۱۰۱) قانون شهرداری مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۸ مجلس شورای اسلامی: «ماده واحده- ماده (۱۰۱) قانون شهرداری به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۰۱ - ...

تبصره ۳- در اراضی با مساحت بیشتر از پانصد متر مربع که دارای سند شش‌دانگ است شهرداری برای تأمین سرانه فضای عمومی و خدماتی تا سقف بیست و پنج درصد (۲۵٪) و برای تأمین اراضی مورد نیاز احداث شوارع و معابر عمومی شهر در اثر تفکیک و افراز این اراضی مطابق با طرح جامع و تفصیلی با توجه به ارزش افزوده ایجادشده از عمل تفکیک برای مالک، تا بیست و پنج درصد (۲۵٪) از باقیمانده اراضی را دریافت می‌نماید. شهرداری مجاز است با توافق مالک قدرالسهم مذکور را بر اساس

←

آقای مؤمن - مجمع مشورتی گفته است که شهرداری‌ها حق ندارند که اراضی موقوفه را بگیرند.

آقای علیزاده - می‌دانم؛ اما امام (علیه‌الرحمه) فرموده بودند اگر یک‌وقتی قرار است از مسیری راه بکشند [و مسجدی نیز در مسیر این راه باشد، در صورت تحقق شرایط،] باید مسجد را هم خراب بکنند.^۲

آقای مؤمن - شورای نگهبان گفته است که شهرداری‌ها حق ندارند چنین کاری بکنند.

آقای علیزاده - شما قبلاً [در نظر شرعی شماره ۹۰/۳۰/۴۴۵۹۹ مورخ ۱۳۹۰/۹/۲ در خصوص ماده (۱۰۱) قانون اصلاح قانون شهرداری] فرموده‌اید که این املاک موقوفه، ملک شهرداری نمی‌شود.

آقای مؤمن - بله.

آقای علیزاده - اینکه فرموده‌اید این املاک ملک شهرداری نمی‌شود، یعنی اگر کسی بیاید و خود موقوفه را با گرفتن پذیره به ساختمانی بدل بکند یا اگر موقوفه را برای احداث خیابانی به شهرداری بدهد، آن خیابان ملک شهرداری می‌شود؛ ولی هر وقت که آن محل خراب شد، مجدداً به موقوفه برمی‌گردد؛ یعنی اگر خانه‌ها را خراب کردند، آن راه متعلق به موقوفه می‌شود. فرمایش شما این بود.

آقای مؤمن - نه، اصلاً شهرداری چنین حقی ندارد.

آقای علیزاده - نه، اگر در جایی شهرداری برای خیابان‌کشی نیاز به تملک موقوفه داشته باشد [پس از تملک موقوفه]، خب باید پول آن ملک را به متولی موقوفه بدهد.

آقای مؤمن - [تملک موقوفه برای شهرداری] جایز نیست.

آقای علیزاده - یعنی شهرداری اصلاً نمی‌تواند آن ملک را بگیرد؟! نباید جاده بکشد؟!!

موقوفات که در اثر تفکیک در مالکیت شهرداری قرار گرفته است بشوند و این بها را مطابق قیمت یوم‌الاداء به متولی شرعی و قانونی پرداخت نمایند تا با خرید رقبه جایگزین، دقیقاً معادل هر میزان از اراضی که در اختیار شهرداری قرار گرفته است، اجرای نیات واقفین محترم متوقف و معطل نماند.

با احترام فراوان

محمد رشیدزاده» خب، خود این فرد گفته است که ماجرا چیست.

آقای یزدی - جوابی که آقایان اعضای مجمع مشورتی فقهی نوشته‌اند، این است: «تملک شهرداری نسبت به کلیه اراضی حاصل از تبصره (۳) و معابر و شوارع عمومی و اراضی خدماتی در اثر تفکیک و افراز و صدور سند مالکیت به معنای قطع مالکیت دیگران می‌باشد و قطع مالکیت در جایی است که شخص، مالک باشد و حال آنکه در موقوفات کسی مالک نیست، نه متولی و نه موقوف‌علیهم و شورای محترم نگهبان طبق نظریه شماره ۹۰/۳۰/۴۴۵۹۹ - ۱۳۹۰/۹/۲ تسری تبصره (۴) مذکور را به موقوفات خلاف شرع دانسته است. بنابراین شهرداری حق تملک موقوفات را - غیر از موارد مطابق با موازین شرعی که تبصره (۴) از آن موارد نیست - ندارد و در نتیجه موضوعی برای گرفتن پول آن - که در نامه آقای رشیدزاده نوشته شده - باقی نمی‌ماند.»^۱ این هم جواب آقایان اعضای مجمع مشورتی فقهی است.

آقای علیزاده - نه، حالا مشکل ایشان [= آقای رشیدزاده] چیز دیگری است؛ الآن حرف ایشان چیز دیگری است. آقایان اعضای مجمع مشورتی فقهی فرموده‌اند: «تملک شهرداری نسبت به کلیه اراضی حاصل از تبصره (۳) و معابر و شوارع عمومی و اراضی خدماتی در اثر تفکیک و افراز و صدور سند مالکیت به معنای قطع مالکیت دیگران می‌باشد و قطع مالکیت در جایی است که شخص، مالک باشد و حال آنکه در موقوفات کسی مالک نیست، نه متولی و نه موقوف‌علیهم و شورای محترم نگهبان طبق نظریه شماره ۹۰/۳۰/۴۴۵۹۹ - ۱۳۹۰/۹/۲ تسری تبصره (۴) مذکور را به موقوفات خلاف شرع دانسته است. بنابراین شهرداری حق تملک موقوفات را - غیر از موارد مطابق با موازین شرعی که تبصره (۴) از آن موارد نیست - ندارد و در نتیجه موضوعی برای گرفتن پول آن - که در نامه آقای رشیدزاده نوشته شده - باقی نمی‌ماند.» اگر در جایی موقوفات به این اراضی بدل بشود، شهرداری باید پول آن را به متولی بدهد.

۲. «... باید عرض کنم حکومت، که شعبه‌ای از ولایت مطلقه رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم است، یکی از احکام اولیه اسلام است؛ و مقدم بر تمام احکام فرعی، حتی نماز و روزه و حج است. حاکم می‌تواند مسجد یا منزلی را که در مسیر خیابان است خراب کند و پول منزل را به صاحبش رد کند. حاکم می‌تواند مساجد را در موقع لزوم تعطیل کند و مسجدی که ضراب باشد، در صورتی که رفع بدون تخریب نشود، خراب کند. حکومت می‌تواند قراردادهای شرعی را که خود با مردم بسته است، در موقعی که آن قرارداد مخالف مصالح کشور و اسلام باشد، یک‌جانبه لغو کند. ... موسوی خمینی، سید روح‌الله، صحیفه امام، نامه‌ی امام خمینی به آقای سید علی خامنه‌ای (رئیس‌جمهور و امام جمعه تهران) در خصوص تعیین حدود اختیارات حکومت اسلامی، بی‌جا، بی‌تا، ج ۲۰، ص ۴۵۲.

۱. نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۹۲/ف/۷۱۰ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۰، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/gl7Iv

آقای مؤمن - این مطلب، کجا نوشته شده است؟ آخر شورای نگهبان کجا چنین چیزی را گفته است؟!

آقای علیزاده - من چون در شورای نگهبان در جریان این کار بودم، دارم این را می‌گویم. آن زمان، مخصوصاً شما در مورد تملک می‌فرمودید که اگر بعداً به جهاتی از جهات، این خیابان یا کوچه نباید باشد، دوباره تبدیل به ملک موقوفه می‌شود.

آقای مؤمن - حاج‌آقا، اجازه بدهید که من نظر شورای نگهبان را بخوانم. حرف شورای نگهبان چیز دیگری است.

آقای علیزاده - نظر شورای نگهبان مطلق است. الآن شهرداری می‌خواهد یک خیابان بکشد و این خیابان باید از وسط موقوفه عبور کند. نباید [به مقدار نیاز از موقوفه به خیابان تخصیص بدهند؟ یعنی می‌فرمایید که خیابان را] دور بزنند و بیایند؟

آقای مؤمن - شورای نگهبان چنین حرفی زده است؟ شورای نگهبان در این رابطه حرفی زده است؟

آقای علیزاده - الآن این سؤالی که این آقا می‌کند با آن جواب [شورای نگهبان در خصوص تبصره (۴) ماده (۱۰۱) قانون شهرداری، ارتباطی ندارد].

آقای مؤمن - کدام جواب؟

آقای علیزاده - آن جواب شورای نگهبان، متعزّض این سؤال نیست.

آقای مؤمن - جواب شورای نگهبان اینجا هست.

آقای یزدی - الآن در خود قم چند تا مسجد وسط خیابان افتاد و تمام شد و رفت. فقط مصالح ساختمانی و چیزهای دیگر آن را برداشتند و بردند؛ مخصوصاً همین جاده‌ای که الآن [در یکی از خیابان‌های قم وجود دارد]. خدا آقای احمدی میانجی را رحمت کند، خیلی با این موضوع مقابله کرد، ولی الآن تمام مسجد وسط خیابان است. این اتفاق برای یکی دو تا مسجد افتاده است.

آقای علیزاده - شورای نگهبان گفته است: «تسری تبصره (۴) ماده واحده اصلاح ماده (۱۰۱) قانون شهرداری مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۸ مجلس شورای اسلامی به موقوفات، خلاف موازین شرع تشخیص داده شد.» همه‌ی ما این نظر را قبول داریم.

آقای مؤمن - خیلی خب.

آقای علیزاده - منتها شما بفرمایید که نتیجه‌اش چه می‌شود؟

آقای مؤمن - مجمع مشورتی فقهی گفته است: «بررسی سؤال نماینده ولی فقیه در مورد شمول تبصره (۴) ماده (۱۰۱) نسبت به موقوفات: لازم به ذکر است که طبق فتوای حضرت امام «رضوان الله تعالی علیه» در تحریرالوسیله ج ۲، ص ۶۹، مسئله ۶۷

آقای مؤمن - همان نظریه‌ی شورای نگهبان را که در این نامه به آن اشاره کرده است، بخوانید تا ببینید فقهها چه گفته‌اند. مطلبی که شما می‌فرمایید، غیر از آن چیزی است که در نظریه‌ی شورای نگهبان آمده است. نظریه‌ای را که به آقای محمدی، رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه نوشته‌ایم بخوانید. در آنجا گفته شد که اصلاً شهرداری‌ها حق ندارند موقوفات را بگیرند؛ حق گرفتن موقوفات را ندارند.

آقای علیزاده - من در شورای نگهبان در جریان بحث شما [=] اعضای فقه‌های شورای نگهبان] بودم و چون در جریان بحث شما بوده‌ام، این مطلب را می‌گویم. شما یک بار در قانون تملک اراضی در این خصوص نظر داده‌اید. فرمایش شما در آنجا این بود که اگر می‌خواهند ملک موقوفه را به ساختمان بدل بکنند و از این جهت، نیاز به احداث کوچه و خیابان باشد، آن کوچه و خیابان [که در املاک موقوفه احداث می‌شود] ملک شهرداری نمی‌شود.

آقای مؤمن - خب نظر شورای نگهبان چیست؟

آقای هاشمی‌شاهرودی - همین است.

آقای علیزاده - آن کوچه و خیابان ملک شهرداری نمی‌شود.

آقای مؤمن - آن نظریه را بیاورید و بخوانید.

آقای علیزاده - فرموده‌اید هر وقت که آن محل خراب شد، دوباره [آن کوچه و خیابان به موقوفه بر می‌گردد].

آقای مؤمن - این مطلب، کجا نوشته شده است؟

آقای جنتی - اگر ملک موقوفه به شهرداری نمی‌رسد و شهرداری مالک آن نمی‌شود، پس از چه کسی می‌خواهند کوچه را بگیرند؟

آقای علیزاده - شهرداری نمی‌گیرد. شهرداری می‌گوید جناب عالی که الآن داری این موقوفه (۸۰۰) هکتاری را به خانه بدل می‌کنی، باید در آن خیابان باشد و باید طبق این نقشه کوچه هم داشته باشد. تبصره (۴) ماده (۱۰۱) قانون شهرداری می‌گفت که این کوچه‌ها و خیابان‌ها ملک شهرداری می‌شود. بعد شما در آن نظریه [= نظر شرعی شماره ۹۰/۳۰/۴۴۵۹۹ مورخ ۱۳۹۰/۹/۲] فرمودید که اینها [چون موقوفه است]، ملک شهرداری نمی‌شود.

آقای مؤمن - شهرداری حق ندارد که ملک موقوفه را بگیرد.

آقای علیزاده - این مقدار از زمین موقوفه، به راه تبدیل می‌شود؛ چون استفاده از ساختمان‌های ساخته‌شده در موقوفه نیاز به راه دارد.